

Regeringsförklaringen

18 oktober 2022

Regeringsförklaring avgiven av statsminister Ulf Kristersson

Herr talman, Ärade ledamöter av Sveriges riksdag!

Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna är överens om att tillsammans med Sverigedemokraterna ta ansvar för Sverige. Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna kommer att ingå i regeringen. Sverigedemokraterna samarbetar med regeringen i riksdagen, med politiska tjänstemän på Regeringskansliet.

I valet gav väljarna samarbetspartierna mandat att sätta Sverige på en ny kurs. Samarbetet lägger grunden för en långsiktig politik, med målet att på allvar lösa Sveriges stora samhällsproblem. Förändring var nödvändig och förändring är nu möjlig.

Våra fyra partier vet att samhället är större än staten. Att hela samhället kan göra mer än bara staten. Men vi delar också en övertygelse om att det som staten bär ansvar för, måste staten också göra riktigt bra.

Därför måste nu statens kärnuppgifter vara regeringens och riksdagens fokus. Flera av det svenska folkhemmets bärande bjälkar – den inre säkerheten, den yttre säkerheten, energiförsörjningen och den sociala sammanhållningen – måste nu repareras och stärkas. Går de sönder på riktigt blir skadorna oöverblickbara. Och då blir Sverige inte längre Sverige. Förmågan att prioritera statens viktigaste uppgifter i en svår tid kommer vara avgörande för framgång.

Låt mig därför idag tala klarspråk: Den regering som nu tillträder tar över ansvaret för ett land som befinner sig mitt i flera parallella kriser.

Fyra mycket krävande uppgifter står framför oss.

För det första: omedelbart efter valet slog Sverige sitt eget, blodiga rekord i dödsjutningar. Kampen mot den grova kriminaliteten måste vinnas, och tryggheten måste återupprättas i hela vårt land. I denna mening ska staten nu ta tillbaka kontrollen. Bara det är en uppgift av en magnitud så stor att

många misstror att den ens är möjlig. Vi har i den här kammaren ett gemensamt ansvar att bevisa att vi klarar det.

För det andra måste Sverige – än en gång – ha kraften att ta sig igenom en ny lågkonjunktur, samtidigt som många människor och företag utsätts för dramatiska kostnadsökningar genom hög inflation och extrema energi- och bränslepriser. Samtidigt som vårt enskilt största svenska ekonomiska och sociala problem beror på stor invandring i kombination med misslyckad integration och hundratusentals människor i utanförskap och bidragsberoende.

För det tredje måste Sverige komma ur energikrisen för att nå våra klimatmål och återge svenska folket rimliga elpriser.

Och för det fjärde ska vi leda Sverige in i Nato, etablera oss som ett starkt medlemsland, och rusta vårt försvar för en säkerhetspolitisk miljö som inte har varit så osäker sedan andra världskriget.

Mitt budskap idag är alltså rätt kärvt: det är ett mycket tufft läge. Och det kan mycket väl bli betydligt sämre. Men mitt budskap är också hoppfullt: Vi i Sverige har löst svåra problem förr, vi kan göra det igen. Generationer av svenskar har ställts inför tuffa tider och bestått provet.

Herr talman

Vi här inne har flera gånger visat att vi kan samarbeta när det krävs. Många av er härinne har själva varit med. Ännu fler känner dem som var med. Som under 90-talskrisen. Under coronapandemin. När Ryssland inledde sitt anfallskrig. Och inte minst när vi fattade det historiska beslutet att söka medlemskap i Nato. Jag hoppas att vi som partier – och som medborgare – vill ställa upp för varandra igen.

Inte för att vi tycker lika om allt, för det gör vi inte. Låt oss hedra den svenska demokratin genom att frimodigt debattera och göra det som våra vänner i Ukraina nu inte kan göra.

Men låt oss samtidigt se möjligheterna att samarbeta. Jag kommer nu bilda en regering för hela Sverige och för alla som bor här. En regering som är förankrad i starka värderingar, och som därför har lätt att respektera andras värderingar. En regering som vill se vad som förenar, inte bara det som skiljer. Som vill samla, inte splittra. Jag vill som statsminister leda Sverige

från ett delat land, till ett enat land. Vi här inne har ett extra stort ansvar för det vuxna samtalet. Låt oss axla det.

Jag känner idag tillförsikt inför de uppgifter vi står inför. Som ni står inför, och som jag och Sveriges regering står inför. Det beror inte alls på att jag underskattar Sveriges problem. Inte heller på att jag överskattar vår eller min förmåga. För det här kommer bli svårt. Det kommer ta tid. Men det kommer att gå. Det finns ingenting som är så dåligt i Sverige att det inte kan lagas med allt det, som är riktigt bra.

Herr talman

Sveriges arbetslöshet är en av EU:s högsta, och vi har lägst tillväxt av alla länder i unionen. Den svenska tillväxtmotorn har stannat. Nästa år beräknas arbetslösheten att öka från dagens dryga sju procent.

Faktum är att Sverige har en historiskt hög arbetslöshet vid ingången till en lågkonjunktur. Inflationen i Sverige snuddar vid 10 procent. I september höjdes räntan med en procentenhet – den största höjningen sedan inflationsmålet infördes 1993. Delar av näringslivet kämpar nu förtvivlat för att överleva skenande elkostnader.

Regeringen kommer att ta ansvar. Ordning och reda i statens finanser är en kärnuppgift. Finanspolitiken får inte elda på inflationen, budgeten får inte vara expansiv. Sverige får inte än en gång hamna i en pris- och lönespiral. Budgettramverket ligger fast, och statsbudgeten kommer tas som en helhet.

En av regeringens första uppgifter blir att hjälpa hushållen att klara den kommande vintern. Därför införs på kort sikt ett högkostnadsskydd mot elkostnader riktat mot hushåll och företag där delar av kostnaderna för de höga elräkningarna går tillbaka till konsumenterna. Regeringen kommer också agera för sänkta drivmedelspriser. Amorteringskravet följs upp med berörda myndigheter.

För att mer långsiktigt klara lågkonjunkturen måste arbetslinjen värnas och den svenska tillväxtkraften stärkas. Samtidigt måste den gemensamma välfärden vara pålitlig. Dagens nivå på A-kassan ska gälla även framgent.

Svenska företag – inte minst de många små företagen – behöver lättnader från byråkrati och administration. Regeringen kommer ta ett helhetsgrepp

för att långsiktigt förbättra näringslivets förutsättningar. 3:12-reglerna ses över och förbättras. En ny produktivitetskommission tillsätts för att liksom den för några decennier sedan göra en samlad analys av den svenska ekonomins konkurrenskraft.

Det svenska näringslivet är ett drivhus för välstånd och innovation, men numera också en viktig miljörelse – världsledande i hållbarhet och grön omställning. Regeringen kommer att vara en offensiv partner i det arbetet. Och alla de företagsamma människor som skapar jobb, välstånd och dynamik förtjänar vår respekt. Fri ekonomi och fri företagsamhet är grunden för vårt välstånd.

Få uppgifter är lika viktiga som att bryta utanförskapet. De som nu står utanför, och år efter år har levt på bidrag, behöver byta bidragsberoende mot egen försörjning. En stor bidragsreform ska därför genomföras. Det ska ske dels under mandatperioden genom lägre skatt på framförallt låg- och medelinkomsttagare. Dels genom ett bidragstak som gör att det alltid lönar sig bättre att jobba än att leva på bidrag.

Ingenting skapar välstånd i ett land, som arbete. Ingenting motverkar enskilda människors fattigdom, som att ha ett arbete. Och ingenting skapar nya klassresor, som att få sitt allra första arbete.

Den som har jobbat ett helt arbetsliv har rätt till tillräckliga pensioner som ger en värdig ålderdom med god livskvalitet. Regeringens inriktning är att ta fram reformer på hur alla pensionärens ekonomi kan stärkas, bland annat genom sänkt skatt på pensioner. Regeringen kommer bjuda in samtliga partier till blocköverskridande samtal om pensionerna.

Drivkrafterna för att äldre som vill stanna kvar i arbetslivet kommer att förbättras. Äldres erfarenhet och kompetens är ofta förbisedd i Sverige. Åldersdiskrimineringen kan vara oavsiktlig, men är ändå kännbar. Det underskattar många äldres förmåga att bidra. Regeringen kommer att ha en tydligt ansvarig minister för de samlade äldrefrågorna.

Herr talman

Inget annat land i hela Europa har haft samma våldsutveckling som Sverige. 53 dödsjutningar hittills i år – ofta rena avrättningar. Även oskyldiga träffas och dödas av gängens kulor.

Kriminaliteten är systemhotande. Det skadar det förtroende och den tilliten som det svenska samhället vilar på, och det är ett större hot mot samhällskontraktet än vad någon nu aktiv svensk politiker har upplevt. Jag tar detta på mycket stort allvar.

Regeringen inleder nu den största offensiven i svensk historia mot organiserad brottslighet. Att skärpa enskilda straff är nödvändigt men inte tillräckligt. Regeringen genomför en fullständig översyn av strafflagstiftningen. Fokus skiftar från gärningsmannen till brottsoffret och samhällsskydd. Straffen ska genomgående spegla brottens allvar. En ny påföljd – förvaringsdom – ska införas.

Ett samlat råd mot grov organiserad brottslighet inrättas på justitiedepartementet. Rådet kommer samla alla berörda myndigheter i arbetet mot gängkriminaliteten och leda arbetet som snabbtredere danska insatser mot svenska brott.

Regeringen avser att införa dubbla straff för brott som utförs i gängkriminella miljöer och gör det straffbart att delta i kriminella nätverk. Fler kriminella utan svenskt medborgarskap ska utvisas och mindre hänsyn ska tas till anknytning. Anonyma vittnen, vistelseförbud, hemliga tvångsmedel och tidsbegränsade visitationszoner ska införas, och straffrabatten för myndiga avskaffas. Dagens form av mängdrabatt ska avskaffas, och reglerna om villkorlig frigivning skärps.

Kriminalvården ska kraftigt byggas ut, och möjligheten att hyra anstaltsplatser utomlands undersöks. Polisens uppdrag ska renodlas, och myndigheten ska få fler anställda med högre löner under mandatperioden. Polisen ska växa mot målet att polistätheten minst ska motsvara genomsnittet i EU.

Allt detta kommer ta tid. Och låt oss alla förstå allvaret – det kommer bli mycket konfliktfyllt när de kriminella gängens makt hotas. Jag vill understryka risken att det kan bli värre innan det blir bättre.

De grovt kriminella som kontrollerar stadsdelar och illegala marknader, kommer inte ge upp dem frivilligt. De gäng som infiltrerat lagliga verksamheter och korrumpierar myndigheter och företag kommer inte dra sig tillbaka självmant. Men det finns ingen annan väg framåt. Staten måste både ta och vinna den kampen. Trygghet har blivit vår tids stora frihetsfråga.

Många saker måste nu göras samtidigt och långsiktigt. Tullen får nya verktyg för att bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten. Stöldgöror som i praktiken tillåts stjäla diesel, bildelar, jordbruksmaskiner och båtmotorer hotar många människors tilltro till rättsstaten. De förnedringsrån som drabbar många unga, och den hänsynslösa kriminalitet som riktas mot många äldre kommer tas på betydligt större allvar.

Uppgiften att ge alla barn en ärlig chans att lyckas är lika viktig som uppgiften att låsa in de vuxna som har förbrukat allt förtroende. De förebyggande insatserna måste därför göras lika systematiskt som de brottsbekämpande. Riktig prevention, på ett evidensbaserat sätt, förebygger sociala problem och brottslighet.

Det brottsförebyggande arbetet ska prioriteras under nästa mandatperiod. De viktigaste brottsförebyggande gemenskaperna är fungerande familjer och ett starkt civilsamhälle. Föräldraansvaret ska stärkas, föräldrastödsprogrammen ska bli fler och socialtjänstlagen reformeras så att socialtjänsten får mandat att besluta om fler obligatoriska insatser. Fler öppna stödformer inrättas, exempelvis vid familjecentraler, som byggs ut. Pågående arbete med att stärka socialt utsatta barns rättigheter ska slutföras. Barns och ungas egna erfarenheter och åsikter ska tas tillvara i arbetet.

Anmälningsskyldighet införs för skolor att alltid anmäla brott som begås på eller i anslutning till skolan. Staten ska ta ett större ansvar för grovt kriminella ungdomar och ansvaret ska flyttas från kommunernas socialtjänst till kriminalvården. Särskilda ungdomsfängelser inrättas med Kriminalvården som huvudman.

I decennier har det dödliga våldet mot kvinnor försumrats. Förra året mördades fem kvinnor på tre veckor. Att stoppa mäns våld mot kvinnor handlar om att bekämpa grova brott, men också om frihet och jämställdhet. Regeringens – och min mycket personliga – uppfattning är att inga flickor och kvinnor ska tvingas anpassa sina liv till våldsamma eller kontrollerande män. Vid misstanke om grov kvinnofridskränkning ska det ske obligatorisk häktning, och straffen ska skärpas kraftigt.

Herr talman

Invandringen till Sverige har varit ohållbar. Resultatet har blivit ett farligt utanförskap bland många utrikes födda, men också bland barn och ungdomar födda här i Sverige. Integrationsproblemen påverkar numera hela samhället i form av bostadssegregation och trångboddhet, arbetslöshet och bidragsberoende, hälsoproblem och dåliga skolresultat; brottslighet och utsatthet för brottslighet; hedersförtryck, otrygghet och kränkningar av ungdomars rättigheter.

Det har aldrig funnits en genomtänkt syn på hur många som kan komma, och på vilka villkor. Inte heller på vilka spelregler som krävs för att integrera människor in i gemenskapen, när de kommer från länder med helt andra lagar, regler och kulturer.

Regeringens besked är att så här kan det inte få fortsätta. Ett paradigmskifte sker nu inom svensk migrationspolitik.

Asylrätten kommer att upprätthållas genom de bindande internationella regler som Sverige åtagit sig att följa. Utgångspunkten ska vara att skydd för den som flyr en konflikt eller kris ska erbjudas tillfälligt och för den som flyr Sveriges närområde. Sveriges lagstiftning för asylmottagande ska anpassas för att inte vara mer generöst än vad som är en skyldighet för en medlemsstat enligt EU-rätten. Följande reformer kommer genomföras:

Regeringen kommer att införa förstärkta möjligheter till inre utlänningskontroller, skärpta villkor för familjeåterförening och stimulanser för frivillig återvandring för den som vill.

Arbetet för att införa transitcenter påbörjas. Skärpta krav införs för medborgarskap, och återkallande av uppehållstillstånd ska ske i fler fall. En utredning ska analysera förutsättningarna att återinföra möjligheten att utvisa utländska medborgare som visar brister i sin vandel, till exempel samröre med en kriminell, våldsbejakande eller extremistisk organisation eller andra miljöer som hotar grundläggande svenska värden.

Reformer genomförs som minskar risken för att människor söker sig till just Sverige av rent ekonomiska skäl. En utredning får i uppdrag att föreslå en modell för successiv kvalificering in till svenska välfärdsförmåner, genom till exempel arbete eller medborgarskap. Rätten till ekonomiskt bistånd tas bort

för den som vistas olovligt i landet. Högre aktivitetskrav ska ställas för försörjningsstöd eller etableringsstöd.

En översyn ska göras av asylprocessen i syfte att stärka kvalitet, enhetlighet och rättssäkerhet. I översynen ska bland annat ingå kriterier för offentliga biträden och bedömningen av ärenden gällande bl.a. konvertiter och HBTQ-personer.

Regeringen kommer skärpa villkoren för arbetskraftsinvandring, bland annat genom högre inkomstkrav och förbud mot spårbyte för att motverka fusk. Detta samtidigt som reglerna för den högkvalificerade arbetskraftsinvandringen samt utländska forskare och doktorander förbättras för att stärka Sveriges konkurrenskraft som forskningsnation.

En utredning tar fram ett förslag på nationellt tiggeriförbud. En folkräkning ska genomföras och samordningsnummer som inte bekräftas ska återkallas. Ökad användning av biometriska data i utlänningsärenden, och åtgärder prioriteras som ökar andel verkställda utvisningar. Förstärka möjligheter införs för inre utlänningskontroller.

Herr talman

Det här är en regering för alla som anstränger sig och vill göra rätt för sig – oavsett om man har invandrat till Sverige eller är född här. Människor har under årens lopp kommit hit och bidragit med kunskap, entreprenörskap och skattepengar. När integrationen till det svenska samhället fungerar skapas ett rikare, mer tolerant och framgångsrikt samhälle. Men vi får aldrig vara toleranta, mot intoleransen.

Alla som kommer till Sverige, ska naturligtvis också bli en del av det svenska samhället. En utredning tillsätts med uppdrag att förändra reglerna om samhällsorientering för nyanlända, och samhällsintroduktion för asylsökande. Krav på att lära sig svenska och försörjning införs för att få svenskt medborgarskap.

Samhällets kontaktyta till barn och deras familjer ska bli större. Programmen hos BVC utökas i de utsatta områdena, genom bland annat obligatorisk språksscreening. Språkförskola införs.

Regeringen intensifierar arbetet mot hedersförtryck. Oskuldskontroller, oskuldsoperationer och oskuldsintyg kriminaliseras. Insatserna för plötsligt

försvunna barn ska förstärkas och vite kunna utdömas för vårdnadshavare som inte medverkar till att barnen återförs. Äktenskap mellan kusiner ska inte vara tillåtet. Fler som döms för hedersrelaterade brott kommer att utvisas ur landet.

Herr talman

För fyra decennier sedan genomförde Sverige en unik utbyggnad av kärnkraften, som ledde till en elektrifiering som då saknade motstycke i världen. Fram till rätt nyligen, var Sverige självförsörjande på el alla årets dagar, alla dygnets timmar. Totalt sex fullt fungerande kärnkraftsreaktorer har sedan dess lagts ner av politiska skäl. Denna regerings bedömning är att detta var dåligt för näringslivet, dåligt för klimatet, dåligt för hushållsekonomin – och dessutom dåligt som säkerhetspolitik.

De besluten gör nu framför allt södra och mellersta Sverige sårbart för elpriserna på kontinenten. Det svenska energisystemet måste återuppbyggas, samtidigt som den akuta elkrisen mildras för svenska hushåll och företag. Riskerna är nu mycket stora, och ingen kan utställa några definitiva löften.

Energipolitikens mål är att Sverige går från hotande elunderskott till ett överflöd på fossilfri el. Svensk internationell konkurrenskraft bygger på god tillgång till prisvärd energi. Klimatomställningen och säkerhetspolitiken är nu två stora internationella faktorer som tillkommer. Varken Sverige eller Europa kan tillåtas vara beroende av rysk energiproduktion.

På kort sikt måste risken undanröjas för akuta ekonomiska problem när hushåll och företag själva tvingas bära hela kostnaden för den misslyckade energipolitiken. Regeringen kommer därför införa ett högkostnadsskydd. Samtidigt vidtas breda åtgärder för att minska energianvändningen i syfte att minska risken för oplanerade avbrott. Regeringen avser förstärka och bredda stöd till energieffektivisering för privatpersoner.

För det andra kommer regeringen omedelbart ge Svenska kraftnät ett förtydligt mandat att upphandla planerbar elproduktion där den bäst behövs för att öka elproduktionen, och utreda möjligheten att återstarta planerbar elproduktion i södra Sverige. Priskonsekvenserna måste mildras. All ny elproduktion som stärker kraftsystemet, och som bidrar till en snabb expansion av kraftsystemet, behövs. Det gäller även vind och sol.

Omprovningen av vattenkraftens miljö tillstånd pausas. Strömmande vatten och fiskvandring svägar ska återskapas med hänsyn till elproduktionen.

För det tredje kommer regeringen understryka energipolitikens betydelse för klimatpolitiken. Det energipolitiska målet ändras från 100 procent "förnybart" till 100 procent "fossilfritt".

Förutsättningarna för att behålla, utveckla och bygga ut svensk kärnkraft förbättras radikalt, för att både tillgodose hushållens och den gröna omställningens massiva behov av ren svensk el.

Regeringen återkommer med förslag på kreditgarantier för nybyggnation av svensk kärnkraft, samtidigt som lagändringar görs för att möjliggöra ny kärnkraft, bland annat genom kortare tillståndsprocesser och administrativa snabbspår. Förbudet i miljöbalken mot nya reaktorer på nya platser och förbudet mot fler än tio reaktorer i samtidig drift tas bort. Vattenfall ska få ägardirektiv att påbörja planeringen och upphandlingen av ny svensk kärnkraft.

Landsbygdens utveckling är avgörande för hela Sveriges framgång. Här har regeringen ett samlat fokus: Hela Sverige måste ges förutsättningar att leva. Möjligheten att resa till jobbet och med familjen är grundläggande. Reduktionsplikten sänks till EU:s lägstanivå den 1 januari 2024, och gäller under mandatperioden.

Det svenska skogsbruket är centralt för svenskt klimatarbete. Den växande skogen är avgörande för den biologiska mångfalden. Regeringen kommer helhjärtat stå upp för ett hållbart svenskt skogsbruk, med omsorg för kommande generationer. Skyddet för äganderätten ska stärkas inom vissa områden. Konkurrenskraften för den svenska livsmedelsproduktionen ska stärkas.

Behoven inom den svenska infrastrukturen är stora och underhållet är eftersatt. Satsningar på järnvägen ska i första hand underlätta för arbetspendling och godstrafik, som stärker jobb och tillväxt.

Miljöproblemen är en av vår tids stora gränsöverskridande frågor. Sveriges klimat- och miljöpolitik ska vara ambitiös. Ett program för internationella klimatinvesteringar i enlighet med Parisavtalets artikel sex utvecklas. Investeringarna bidrar till att nå det svenska klimatmålet om nettonollutsläpp

2045. Stora satsningar på laddinfrastruktur genomförs och teknik för koldioxidinfångning genomförs.

Särskilda insatser görs också för att motverka övergödning av Östersjön och för att flytta ut gränsen för storskaligt trålfiske.

Herr talman

Vi står inför de största utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska prövningarna i modern tid.

Ryssland utmanar den fria världen med auktoritär inrikespolitik och aggressiv utrikespolitik. Genom sitt orättfärdiga och olagliga anfallskrig mot Ukraina har Ryssland brutit freden i Europa – ett angrepp på såväl den internationella rättsordningen som möjligheterna till effektivt mellanstatligt samarbete.

Det ryska kriget har lett till att EU och Nato under besvärliga omständigheter uppvisat enighet, solidaritet och beslutsamhet. Det är ett styrkebesked från de västliga demokratierna.

Utrikes- och säkerhetspolitiken måste i denna farligare tid omorienteras för att möta de hot som Sverige och Europa står inför. Rysslands anfallskrig, och försvaret av Ukrainas frihet och suveränitet är de närmaste årens mest definierande utrikespolitiska uppgifter.

Givet detta kommer regeringen att föra en i första hand svensk och europeisk utrikespolitik. Att värna svenska intressen och att stå upp för demokratiska värderingar är själva kärnan i denna politik. Lika självklart som att Sverige alltid eftersträvar dialog för att bidra till att lösa motsättningar, kommer vi aldrig tveka att i handling tillvarata våra vitala intressen.

Svensk utrikespolitik förs bäst tillsammans med länder som delar våra grundläggande värderingar. Det sker inom EU och inte minst tillsammans med våra nordiska och baltiska grannar. Ett närmare och starkare nordiskt samarbete är avgörande såväl för vår regions samlade inflytande i EU som för vårt eget bidrag till säkerhet inom ramen för det kommande Nato-medlemskapet.

Det regelbaserade internationella systemet, respekten för FN-stadgan, och skydd för mänskliga rättigheter är fortsatt grundläggande för utrikespolitiken. Vi tar detta för givet, samtidigt som miljoner iranier just nu kämpar för sin frihet. Sverige kommer aldrig acceptera att aggressiva stater kränker demokratiska länders frihet och självbestämmande. Makt går inte före rätt.

Kinas nya tonläge mot Taiwan inger oro. Hot om militärt våld är oacceptabelt. Det gäller alla länder och alldeles särskilt för permanenta medlemmar i FN:s säkerhetsråd. Sveriges relation till Kina bör vara förankrad i en gemensam europeisk strategi med en tydlig transatlantisk länk.

Vi står inför tre centrala utrikes- försvars- och säkerhetspolitiska uppgifter under den kommande mandatperioden:

För det första; att tillsammans med Finland fullfölja anslutningsprocessen till Nato; att stärka det svenska försvaret och leva upp till våra förpliktelser som medlem; och att systematiskt integrera oss in i Natos olika strukturer. Detta paradigmskifte för svensk försvars- och säkerhetspolitik kommer vägleda regeringens arbete.

Regeringen kommer därför att såväl före som efter Nato-anslutningen målmedvetet fullfölja trepartsöverenskommelsen mellan Sverige, Turkiet och Finland. Deltagande i terroristorganisationer kommer att förbjudas. Samarbetet med Socialdemokraterna i Nato-frågan fullföljs. Den breda enigheten i Nato-frågan är en styrka för Sverige.

Sverige kommer som medlem i Nato att bidra till hela alliansens säkerhet. Vi har unika förmågor att bidra med, på marken såväl som på och under vattnet och i luften. Uppbyggnaden av totalförsvaret måste intensifieras. Samtliga försvarsgrenar ska stärkas och en kontinuerlig anpassning måste göras till den snabba tekniska utvecklingen i alla domäner. Försvarsindustrin har länge varit en tillgång för Sverige och genom medlemskapet blir den en tillgång för fler.

Sverige ska uppnå sin förpliktelse om försvarsanslag som motsvarar målet om 2 procent av BNP så snart som möjligt, men senast 2026.

Beräkningsgrunden för 2%-målet bör snarast anpassas till Natos. Vi kommer, bl.a. i försvarsberedningen, att söka brett politiskt stöd för vägen dit. Även de civila delarna av totalförsvaret är eftersatta. Motståndskraften mot hybridhot ska öka och cybersäkerheten måste förbättras. Därför kommer ansvaret för civilt försvar och krisberedskap att flyttas från

Justitiedepartementet till Försvarsdepartementet och en särskild minister för civilt försvar kommer att utses.

För att samordna Sveriges säkerhetspolitiska agerande inrättas ett nationellt säkerhetsråd – under statsministerns ledning och efter internationell förebild. En ny nationell säkerhetsstrategi tas fram. Den utgör i sin tur grunden för det försvarsbeslut som regeringen planerar att förelägga riksdagen. Inom kort kommer regeringen att utse den första nationella säkerhetsrådgivaren, som bl.a. ska leda säkerhetsrådets operativa arbete.

Den andra centrala uppgiften är att axla rollen som EU:s ordförandeland från och med den 1 januari 2023. EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska plattform och helt avgörande också för Sveriges ekonomi. Sverige ska vara en aktiv, engagerad och pådrivande medlem i EU – före, under och efter ordförandeskapet.

De svenska riksdagspartierna har i brett samförstånd pekat ut ett antal områden som särskilt prioriterade för vårt ordförandeskap. Det handlar om att skapa säkerhet för EU:s medborgare och att gemensamt stödja Ukraina. Lika viktigt är energiförsörjningen, klimatomställningen och att stärka unionens konkurrenskraft – inte minst genom större fokus på digitalisering och teknologipolitik, i samverkan med USA. Som en öppen och exportberoende ekonomi ligger det i Sveriges intresse att stärka EU:s inre marknad, den digitala inre marknaden och EU:s ställning som handelsblock.

För det tredje måste vi ge mesta möjliga stöd till det krigsdrabbade Ukraina – politiskt, ekonomiskt och säkerhetsmässigt. Ett långsiktigt och sammanhållet program för såväl civil återuppbyggnad som militärt stöd utformas. Detta inkluderar överföring av mer kvalificerade vapensystem.

Svensk biståndspolitik är fortsatt generös. Biståndsramen sätts för tre år, men frikopplas från BNI. Det ska vara resultaten som räknas, inte ett utbetalningsmål. Kärnstödet riktas om från multilaterala organisationerna till civilsamhället. Utöver ökat stöd till Ukraina görs tematiska prioriteringar med fokus på humanitärt stöd, fattigdomsbekämpning och hälsoinsatser för de allra mest utsatta; demokratibistånd till människorättsförsvarare och demokratikämpar; utökat och effektiviserat klimatbistånd samt kvinnors och flickors rättigheter och möjligheter.

Fokusera också biståndspolitiken för att utgöra ett verktyg för att motverka irreguljär migration, öka återvändandet och bidra till ett effektivt arbete för

frivillig återvandring. Biståndet ska även rymma effektiva åtgärder för att minska grundorsakerna till migration.

På längre sikt är det handel och ekonomisk utveckling som är vägen från fattigdom till välstånd. I regeringen sammanförs därför ansvaret för utvecklingsbistånd och utrikeshandel till ett statsråd. Den tillträdande bistånds- och utrikeshandelsministern ges ett särskilt ansvar för det svenska stödet till återuppbyggnaden av Ukraina.

Herr talman,

Utbildning och forskning av hög kvalité är helt avgörande för Sveriges välstånd. Efter flera år med fallande resultat har de stora reformer som genomfördes under Alliansregeringen långsiktigt burit frukt.

Samtidigt har den svenska skolan allvarliga problem. Många barn börjar sin skolgång med bristande språkkunskaper och svagt studiestöd hemifrån. Integrationen ställer helt nya krav på skolpolitiken – men barn får aldrig användas som integrationsverktyg.

Det statliga ansvaret stärks för att öka likvärdigheten. Steg tas för att införa en nationellt bindande skolpengsnorm, och nationella satsningar görs på läroböcker. Skolans styrdokument ska reformeras med fokus på lärande och faktakunskaper. För att hjälpa elever i behov av stöd tillförs fler speciallärare och fler elever ska få undervisning i särskilda undervisningsgrupper. Samtidigt görs satsningar på fler spetsklasser.

Skolor ska ha behörighet att föreskriva extra studietid för de elever som behöver stöd utanför ordinarie undervisningstid. Lovskola ska erbjudas från lägre årskurser vilket förutsätter både regeländringar och statsbidrag. En utredning ska se över modersmålsundervisningen.

Rektorns ansvar att upprätthålla trygghet och studiero ska skrivas in i skollagen. Skolledningen ska ha mandat att besluta om ordningsregler. Lärarnas auktoritet ska stärkas, och administrativa börda minska. En bred översyn görs i syfte att frigöra arbetstid för planering och undervisning. Skollagens långtgående krav på elevnära dokumentation begränsas och karriärtjänstreformen ska utvecklas.

Det unika svenska friskolesystemet ska utvecklas genom konkreta reformer. Nationella kvalitetskrav ska införas och digitala nationella prov som rättas centralt ska påskyndas. Skolvalet blir obligatoriskt och kötiden kortas betydligt jämfört med idag.

En sanktionstrappa införs, med höjda viten, sanktionsavgifter samt byte av ledning eller tvångsförvaltning. Skolinspektionen ska stärka sin granskning av skolor med konfessionell inriktning, och krafftåg ska tas mot extremism och islamism. Vinstutdelning ska inte förekomma under de första åren efter att en skola startats eller köpts av en ny ägare. Syftet är att garantera långsiktigt ägande och att de som startar eller förvärvar en friskola har tillräcklig ekonomisk styrka. En insynsprincip i fristående skolor införs som motsvarar dagens offentlighetsprincip.

Behovet av kvalificerad arbetskraft är idag akut i många branscher. För att säkra kompetensförsörjningen ska utbildningsutbudet, i synnerhet inom vuxenutbildningen, i högre grad anpassas efter arbetsmarknadens och de yrkesverksammas behov. Yrkeshögskoleutbildningen förstärks med fokus på kvalitet.

Universitet och högskolor bidrar starkt till samhällets utveckling och näringslivets konkurrenskraft. Bildningsbegreppet är viktigt, och ska inte ställas i motsats till yrkesskicklighet och anställningsbarhet. Universitet och högskolor ska styras mer utifrån principer av utbildningskvalitet och vetenskaplig excellens, än av rena volymmål. Vetenskap och forskning ska stå fri från politisk styrning.

Herr talman

Svensk hälso- och sjukvård är av mycket hög kvalitet, när man får tillgång till den. Sedan 2014 – redan före pandemin – har vårddköerna fördubblats. Köerna till barn- och ungdomspsykiatrien tredubblades under motsvarande period.

Färre än hälften av alla kvinnor med bröstcancer får vård i tid – inte ens var tredje man med prostatacancer. Det är ett stort misslyckande.

Regeringen avser att öka det nationella ansvaret för vården. Det behövs mer av ett nationellt ledarskap för vården. En utredning tillsätts om för- och

nackdelar med att långsiktigt införa ett delvis eller helt statligt huvudmannaskap. En gemensam nationell digital infrastruktur genomförs.

En nationell vårdförmedling i statlig regi ska inrättas där ledig kapacitet redovisas, och patienter ges möjligheten att söka vård i hela landet. En nationell långsiktig strategi för att ta fram fler vårdplatser tas fram

En omfattande utbyggnad av primärvården påbörjas med målet att fler allmänspecialister och distriktssköterskor ska finnas inom primärvården. Rätten till en fast läkarkontakt ska följas upp.

En särskild satsning för jämlik, nära och patientsäker vård i hela landet, med särskilt fokus på landsbygd och glesbygd, genomförs. En särskild satsning görs på cancer- och barncancervården inklusive eftervård och rehabilitering.

En utredning tillsätts för att stärka tandvårdens högkostnadsskydd för att mer efterlikna det som finns i övrig vård. Äldre, med sämst munhälsa ska prioriteras.

Personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga i samhället utan att utsättas för diskriminering. Att integrera funktionsrättsperspektivet i fler politik- och samhällsområden är fortsatt i fokus. Åtgärder för ett statligt helhetsansvar för personlig assistans inom ramen för LSS ska övervägas.

En större satsning genomförs riktat mot mer jämställd vård, kvinnosjukdomar och forskning om kvinnors sjukdomar och hälsa. Unga kvinnor ska inte behöva acceptera att det är normalt att leva med smärta. En speciell satsning görs inom vård för migrän, endometriosis och klimakterievård. Lagstiftningen ändras så att möjligheten att göra abort även i hemmet tillåts. En nationell förlossningsplan tas fram för att öka tillgängligheten och minska regionala skillnader. Så många födande kvinnor som möjligt ska ha tillgång till ett barnmorsketeam före, under och efter förlossningen.

Få frågor är så viktiga som att tidigt nå barn och ungdomar som lider av psykisk ohälsa. Statistiken är illa nog. Men för den som i sin närhet har någon med psykisk ohälsa, är det inte alls statistik, utan djup och personlig tragik. Vi är många som själva har upplevt det i vår omedelbara närhet.

En lagstadgad vårdgaranti införs med innebörden att barn som behöver hjälp och stöd ska få det inom maximalt 30 dagar. Elevhälsan ska stärkas,

varje skola ska ha skolhälsovård och en elevhälsogaranti införs. Den nya nationell strategin för psykisk hälsa och suicidprevention ska redovisas senast den 1 september 2023. Ett nationellt forskningsprogram ska inrättas.

En nationell samordnare med ett samlat ansvar för det suicidpreventiva arbetet ska inrättas. Uppföljning av patienter med suicidalt beteende ska bli en självklar del av vårdprocessen. Varje gång en människa avslutar sitt liv ska en "haverikommission" tillsättas för att socialtjänst, skola, polis och sjukvård ska kunna göra en utredning och dra lärdomar för framtiden.

Psykisk ohälsa handlar om lagar och regler, men också om medmänsklighet. Fler måste bry sig, och visa att de bryr sig. Fler behöver orka prata om psykisk ohälsa och göra insatser för varandra. Politiken kan göra mycket mer, men politiken kan inte göra allt.

Den svenska idrottsrörelsens betydelse för folkhälsa och sammanhållning kan inte överskattas. Regeringen avser göra flera satsningar under mandatperioden.

Herr talman

Fria medier, obunden forskning och ett levande kulturliv är omistliga beståndsdelar i det öppna samhället. Kulturen och dess utövare är en omistlig del av det civila samhället och håller det demokratiska samtalet levande.

Regeringens kulturpolitik vägleds av flera viktiga riktmärken. En princip om armlängds avstånd, som fredar kultursektorn från politisering och otillbörlig styrning. Både kvalitet och tillgänglighet ska premieras. Kulturskapares villkor ska förbättras genom flera långa stipendier och mer gynnsamma förutsättningar för egenföretagande.

Sverige ska stå upp för det fria ordets ambassadörer: regeringen kommer att fortsätta arbetet för att uppnå en frigivning av journalisten Dawit Isaak och förläggaren och poeten Gui Minhai, både enskilt och i samarbete med andra demokratier. Lärdomar kommer dras av den granskning som publiceras inom kort.

Kulturen och vår gemensamma historia utgör grunden för vår kollektiva identitet. Den skapar sammanhållning och ökar vår förståelse för varandra.

Fristående expertkommittéer ska ta fram förslag på svensk kulturkanon. Ett utredningsarbete ska genomföras för att säkerställa att organisationer som tar emot medel från allmänna arvsfonden följer demokratiska värderingar.

En stark demokrati förutsätter en mångfald av starka, fria och oberoende medier. Public service-mediernas långsiktiga finansiering vidmakthålls och värnas som en del av den demokratiska infrastrukturen. Det är inriktningen för tillståndsperioden 2026–2033.

Den pågående grundlagsutredningen som bland annat syftar till att stärka domstolarnas oberoende ska fullföljas utifrån gällande direktiv. En ny grundlagsutredning ska tillsättas för att bland annat utreda hur aborträtten kan stärkas, genom att kvinnans rätt till abort ges skydd i regeringsformen. Tjänstemannaansvar ska införas. Arbetet mot antisemitism ska prioriteras, och en utredning ska se över förbud mot utländsk finansiering av trossamfund för att motverka bl.a. islamism och separatism.

I Sverige har alla rätt att vara den man är, och älska vem man vill. Regeringen står upp för HBTQ-personers rättigheter, oavsett vem som hittar sätt att inskränka eller kränka dem. Ett förslag om att förbjuda omvändelseterapi som sker under hot eller tvång ska utredas.

Herr talman

Regeringen tar över ansvaret för ett fantastiskt land. Vi bär nu alla och på olika vis ansvar för Sveriges framtid. Men vi lär också av Sveriges historia.

Sverige mötte oljekrisen på 70-talet med en helt ny energipolitik, bröt kopplingen mellan tillväxt och ökande utsläpp, och blev en av världens första, nästan helt fossilfria industrinationer. Efter 80-talets överbudspolitik såg vi sanningen i vitögat och lade på 90-talet om kursen till strama budgetramverk, låg statsskuld och välskötta offentliga finanser. När en halv miljon människor hade förtidspensionerats och Sverige hade dubbelt så många sjukskrivna som andra länder, återupprättade vi på 00-talet idén om arbetslinjen. Jag är övertygad om att det nu är dags igen. Vi står inför en ny historiskt viktig uppgift.

Jag vill därför idag be svenska folket att förbereda sig på tuffa tider. Men kan också lova, att den nya regeringen kommer göra allt i vår makt för att vara

goda ledare på vägen. Det offentliga finns till för att tjäna medborgarna. Aldrig tvärtom.

Fyra samarbetspartier gick till val på att tala ärligt om situationens allvar och sökte mandat för att börja lösa Sveriges stora problem. Vi är ödmjuka inför uppgiftens storlek. Men också beslutsamma i att ta oss an den.

Sveriges ska vara ett land där lagen och jämställdheten gäller alla. Ett land där alla barn får se sina föräldrar gå till jobbet, och där det alltid lönar sig att arbeta och göra sitt bästa. Ett land där klimatsmart vind, vatten och kärnkraft ger ren, stabil och billig el. Ett land där gröna innovationer, världsledande utbildning och forskning och nya jobb – inte kravaller och dödsskjutningar – ger Sverige stora rubriker utomlands.

Det Sverige som vi älskar har präglats av dynamiken mellan frihet och ansvar. Friheten att bestämma över sitt eget liv. Att gå sin egen väg. Och att ta ansvar för varandra, eftersom ensam inte alls alltid är stark.

Frihet och ansvar är svenska ledstjärnor, och min regering kommer att navigera efter dem.

